

Ulov ribe na Skadarskom Jezeru

Skadarsko Jezero je po površini i količini ulova ribe naš najvažniji slatkovodni ribolovni objekat. Za NR Crnu Goru ribolovni značaj Skadarskog Jezera je utoliko veći, što je stočni fond ove Republike u toku rata bio smanjen na 30% od predratnog stanja i što se jezero nalazi u neposrednoj blizini glavnih republičkih potrošačkih centara: Titograda i Cetinja, gdje riba sa ovog jezera predstavlja vrlo važan prehrambeni artikal za ishranu povećanog

broja gradskog stanovništva. Prerađena riba sa ovog jezera poznata je i tražena u ostalim krajevima naše zemlje, naročito u Srbiji i Kosmetu.

I.

Prema prikupljenim službenim podacima od ribarskih zadruga i nadzornih organa za ribarstvo, ulov ribe na Skadarskom jezeru za poslednjih 12 godina kretao se u ovim količinama:

red. broj	Vrsta ribe	Predratni prosjek 1937.—1940.		1947. god.		1948. god.	
		kg	%	kg	%	kg	%
1.	Ukljeva - - - - -	245.600	51,35	339.474	54,12	584.600	65,66
2.	Krap-šaran - - - - -	73.076	15,20	140.467	22,39	115.470	12,98
3.	Skobalj-podust - - - - -	44.830	9,37	89.041	14,20	114.066	12,81
4.	Kubla - - - - -	53.800	11,25	16.536	2,64	15.008	1,64
5.	Jegulja - - - - -	25.310	5,29	10.478	1,67	13.737	1,68
6.	Skakavica-cipol - - - - -	14.860	3,11	3.500	0,56	3.140	0,35
7.	Pastrva - - - - -	2.360	0,50	1.526	0,24	2.202	0,25
8.	Ostale ribe (crvenperka, klijen, bracke) - - -	18.426	3,85	26.191	4,18	42.173	4,73
Ukupno:		478.262	100%	627.213	100%	890.396	100%

U toku Petogodišnjeg plana ulov ribe je u stalnom porastu. Prve planske godine ulovljeno je za 31% više nego se je prosječno lovilo prije rata, a druge godine za 90%. Odnosno, sa predratnih 21 kg. ribe po 1 ha vodene površine računate po niskom vodostaju podignut je ulov u 1947. god. na 28 kg, a u 1948. god. na 40 kg.

No i pored savjesnog prikupljanja ovih podataka ipak se sa sigurnošću može reći da je stvarni ulov ribe veći za 20—30% od prikazanih količina. Veći je ulov krapa koji se pretežno lovi od strane povremenih ribara za vrijeme mrijesta pri proljećnjem izlivu jezera sa sitnim alatom. Njegov godišnji ulov iznosi 250—300.000 kg. Isto je tako veći ulov »ostalih vrsta ribe« koji iznosi godišnje najmanje 100.000 kg jer se statistikom obuhvata samo iskoristljiviji dio ovih vrsta za ljudsku prehranu dok »škart«-sitnež koja služi za stočnu prehranu ili se baca nije evidentirana. Ulov neorganizovanih ribara privatnog sektora nemoguće je da se u potpunosti evidentira. Količine ulova ukljeve, kao glavne i ekonomski najvažnije vrste ribe na ovom jezeru sa priličnom se tačnošću registruje jer se njen lov većim dijelom obavlja u zadružnom sektoru i sa krupnim alatom.

Na visinu ukupnog ulova i kolebanje ulova pojedinih vrsta ribe imaju velik uticaj meteorološki uslovi, naročito visina vodostaja, temperatura vode, jačina i pravac vjetera. Pri zaostaloj tehnici i dovoljno neučvršćenoj organizaciji ribara uticaj meteoroloških uslova je utoliko veći. Niski vodostaj sa velikim hladnoćama zimi utiču na veće okupljanje jata ukljeve u ribolovnim oknima a time i na veći ulov ukljeve. Jedan od najvećih dosada zapamćenih ulova bio je 10. marta ove godine, poslije hladnog sjeveroistočnog vjetera, a pri niskoj vodi, kada je ulovljeno na ribolovnom oku »ploča« 150.000 kg ribe, od čega je bilo 100.000 kg čiste ukljeve, a 50.000 kg ostale ribe: skobalja, krapa, crvenperke, bracka i drugih. Beskišna i hladna proljeća nepovoljno utiču na mriještenje krapa, a time se smanjuje ulov.

Ulov morskih vrsta ribe: kuble i skakvice je u opadanju zbog nedostatka srestava za lov i njihova povećanog ulova na prolazu Bojanom. Za veći ulov jegulje, koja se pod lampom vidi po dnu jezera u velikim količinama i koja se lovi i u krupnim primjercima po 3—5 kg ne postoji dovoljno efikasnih srestava što je krupan nedostatak ribolovne tehnike na ovom jezeru.

Veći broj bioloških pitanja potrebno je temeljitije proučiti s ciljem da bi dobijeni rezultati poslužili praktičnom radu na razvitku ribarstva na ovom ribom bogatom jezeru.

II.

Od ukupnog ulova ribe u 1948. god. na privatni sektor otpada 44%, a na zadružni sektor 56%. Državna sektora u ulovu ribe nije bilo, nego se je državno preduzeće bavilo samo prerađivanjem ulovljene ribe.

Privatni sektor naročito je jak na sjevernom dijelu jezera gdje zemljoradnici obavljaju lov na poplavljenom području Zetske ravnice sa sitnim ribolovnim srestvima: ostima, karićem, pritiscima i drugim. Postoje pojedine grupe privatnih ribara koji imaju i više alata, a ulovljenu ribu iznose na tržišta prodajući je po špekulantskim cijenama. Prema privatnom sektoru otpočelo se je sa sprovođenjem niza mjera radi njihova ograničavanja i potiskivanja, kao što su:

a) Izdavanje ribolovnih dozvola uz naplatu takse i pod uslovom da jedan dio ulovljene ribe predažu po nižim, vezanim cijenama,

b) neodobravanje lova privatnicima sa krupnijim ribolovnim srestvima kao što su ukljevni i krapovski gribovi, a ukoliko su ih imali oduzeti su im uz naknadu procijenjene vrednosti i predati ribarskim zadrugama,

v) potisnuti su privatnici sa bogatijih ribolovnih područja.

Ova su ograničenja, uz opšte ekonomsko-političke mjere (opreznivanje) bila nužna radi jačanja zadružnog i osnivanja državnog sektora u ulovu ribe. Naravno da

stepen jačine ograničavanja privatnog sektora zavisi od organizaciono-tehničke sposobnosti socijalističkog sektora da ostvaruje povećane planske zadatke u ulovu ribe.

Ribarske zadruge počele su u 1948. god. da se življe organizaciono sređuju i da izrastaju viši zadrudni oblici rada. Sada su na jezeru zastupljene sve začružne forme, od najniže do najviše. Postoji jedan ribarski odbor pri zemljoradničkoj zadrugi u Krajini koji organizuje samo

Ukljeva

prodaju ribe zadrudnim putem. Zatim postoje tri ribarske proizvođačke zadruge u Dodošima, Krnjici i Seocima gdje su krupna ribolovna srestva (gribovi i lađe) u zadrudnoj svojini i ulovljena riba sa njima prodaje se zadrudnim putem, a sitna ribolovna srestva (mreže stajačice i čunovi) nalaze se u privatnoj svojini zadrugara i ulovljena riba slobodno se prodaje od samih zadrugara. Najzad postoji Ribarska radna zadruga u Vranjini i kod seljačkih radnih zadruga u Virpazaru i Žabljaku ribolovne brigade gdje su sva ribolovna srestva u zadrudnoj svojini. Ukupno je kod ovih zadruga učlanjeno 390 ribara.

Obzirom da je voda, kao objekat eksploatacije, opšte-narodno dobro to i socijalistički sektor u ribarstvu treba da se razvija bržim tempom nego je to slučaj u poljoprivredi, uz uslov da se obezbijedi snabdijevanje dovoljnih količina ribolovnih srestava: mreža i motornih plovila. Najvažniji naredni organizacioni zadaci na jačanju socijalističkog sektora u ulovu ribe na ovom jezeru jesu:

Prvo, osnivanje državnog sektora na bazi najkrupnijih ribolovnih srestava koji treba da odigra i rukovodeću ulogu u razvitku i rekonstrukciji ribarstva na ovom jezeru.

Drugo, pored ribarske radne zadruge u Vranjini pomoći osnivanje toga najvišeg tipa zadruga i u Dodošima i Krnjici gdje se nalazi velik broj profesionalnih ribara. Ove tri zadruge pomoći da se organizaciono učvrste i tehnički ojačaju.

Treće, zadrudnu mrežu proširiti na poplavnom području jezera na taj način što će se kod seljačkih radnih zadruga osnovati ribolovne brigade za ulov krapa i skobalja.

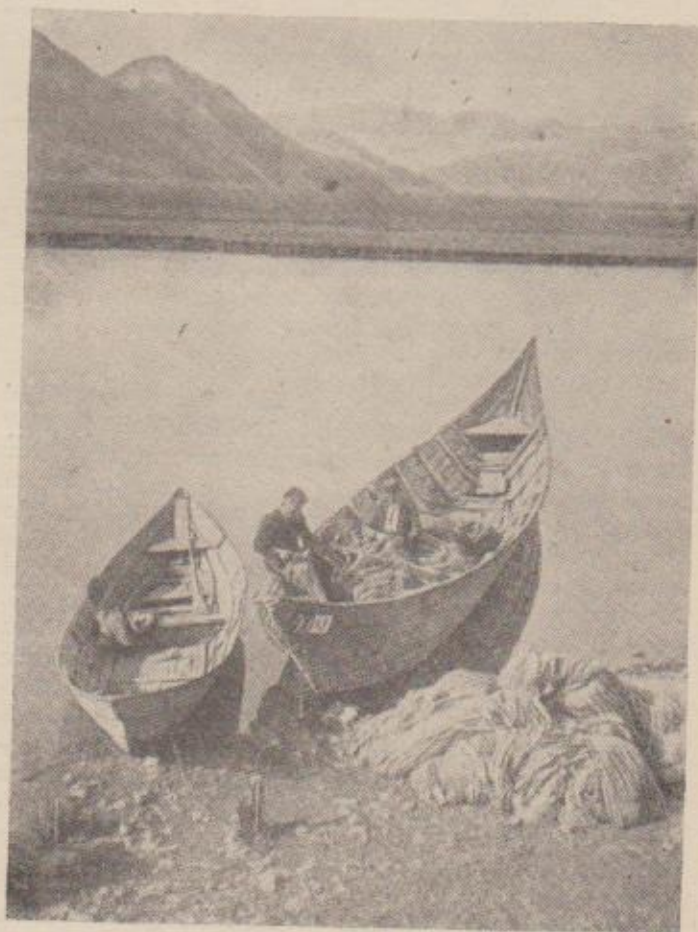
III.

Veliki uspjesi postignuti na povećanju ulova u prve dvije godine Petogodišnjeg plana jesu prije svega rezultat mobilizaciono-organizatorskog rada naše narodne vlasti i velike potražnje za ribom sa relativno povoljnim cijenama, ali ne i tehničkog napretka u ribarstvu na ovom jezeru. Obzirom na riblje bogatstvo produktivnost rada ribara ostala je i dalje vrlo niska. U 1948. god. prosječno na 1 ribara-zadrugara ulov je iznosio 1270 kg, a na neorganizovanog ribara 717 kg ribe. Kod zadruga sa većim brojem profesionalnih ribara i na bogatijem ribolovnom području produktivnost rada iznosi oko 3.000 kg računajući ulov zadrugara i sa sitnim srestvima van zadruge.

Niska produktivnost proizlazi iz zaostale ribolovne tehnike. Polovina cjelokupnog ulova postiže se potegačama (gribovima) sa uposlenim velikim brojem radne snage, a druga polovina sa sitnim srestvima. Ribolovna tehnika na ovom jezeru daleko je zaostala za ribolovnom tehnikom na našem moru. Ni jedna zadruga nema motorna plovila, nego se cijeli rad obavlja ručno.

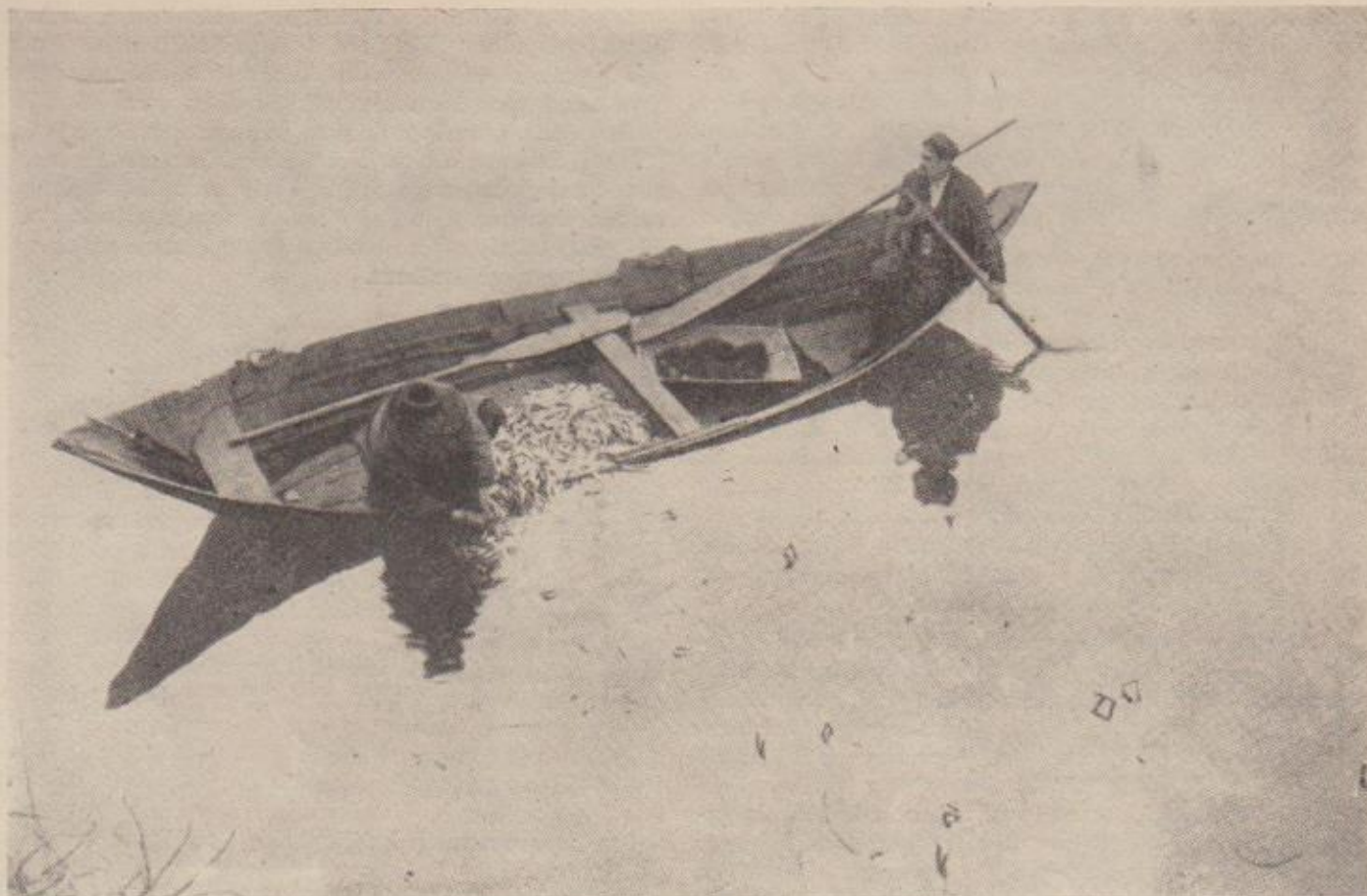
Otuda i glavni zadaci na povećanju produktivnosti rada i ulova ribe, kao i jačanju socijalističkog sektora sastoje se u povećanju broja krupnih ribolovnih srestava (gribova), u uvodjenju motornih ribolovnih plovila, usvajanju ribolovne tehnike sa mora i u usavršavanju postojećih sprava i načina ribolova. Na kraju Petogodišnjeg plana krupnim srestvima treba da se ulovi 80% ribe, a sitnim srestvima samo 20%.

Naročito je važno rekonstruisati ulov ukljeve bilo izgradnjom lakšeg griba ili rešenjem pitanja mehanizovanog izvlačenja griba na ustaljena mjesta obale zvana »gribišta« ili pak primijeniti plivaricu sa izvlačenjem na brodu. Dosadašnjih 100—120 ribara koji učestvuju u lovu ukljevnim grihom potrebno je smanjiti barem na polovinu.

Pripremanje za ribolov

Drugo, ne manje važno pitanje, za povećanje ulova krapa (šarana) potrebno je isprobati njegov lov sa malom kočom (travlom) pomoću motorne vuče tokom jeseni i zime kada se šaran nalazi u najboljoj kondiciji i kada živi po dnu dubljih dijelova jezera. Uspješnim rešenjem ovog pitanja zabranio bi se lov krapa za vrijeme mrijestja koji se sada dozvoljava zbog nedovoljnog ulova u zimskom periodu.

Na ribarskom poslu

Treće, ozbiljno se pozabaviti pitanjem povećanja i usavršavanjem srestava za lov jegulje kao najdragocjenije vrste ribe u ovom jezeru sa pirama, vršama i izgradnjom daljana.

Generalnim planom isušavanja Skadarskog Jezera

predviđa se izvođenje niza hidrotehničkih mjera radi očuvanja visine godišnjeg ulova ribe u ovom basenu i pored snižavanja vode jezera na približno 65% od sadašnjeg vodostaja.

Jovan Vujačić

Borba protiv uništavanja ribe

Dok zaista na mnogim mjestima ima savjesnih ribara, koji i te kako pažljivo postupaju sa ribljim mladem te ga vraćaju natrag u vodu, dotle ima le nažalost i takvih ribara, koji u masama uništavaju mlađ, ne mareći, pri takvu štetočinskom radu, za zakone naše narodne zajednice. Da stvar bude još karakterističnija, bave se tako niskim poslom, uz obične ribokradice, i neki profesionalni ribari, kojima su vrlo dobro poznati propisi o dozvoljenim mjerama ribe.

U prošloj su godini podnešene mnoge prijave protiv takvih štetočina i ribokradica. Neki su kažnjeni, a neki do danas nisu kažnjeni, pa i te nastavljaju nesmetano svoj prljavi posao. Navest ću samo nekoliko konkretnih primjera masovnog uništavanja šarana, i to sve zato, što su apetiti nekih ribara upravo nezasićljivi, unatoč tome, što su ti štetočinci svijesni, da takvim radom čine pravi zločin prema narodnoj zajednici i općoj narodnoj imovini. Naše narodne vlasti treba da protiv takvih elemenata poduzmu najoštrije mjere i učine takvim zlodjelima kraj, jer nastavi li se tako dalje, naše će vode biti opustošene i ostati bez ribljeg naraštaja i to zato, što je nadzor nad vodama upravo jalov. Pojedina sela čak nesmetano hvataju ribu svim dozvoljenim i nedozvoljenim alatom, a ča

mjesni NO-i prelaze preko toga kao da se to njih ništa ne tiče. U stvari su oni što više pozvani i nadležni, da i te kako bdiju nad općom narodnom imovinom.

Dne 27. VII. 1948. podnešena je prijava odsjeku unutrašnjih poslova pri KNO-u u Valpovu protiv Anušić Stjepana, Stanković Milana, Stanković Stjepana i Baletović Franje iz sela Bistrinci kod Valpova, Terki Franje, Vidaković Stjepana, Vučić Ivana, Šandor Pavla iz sela Gat, također kod Valpova, i Ištokovića zvanog »beli bog« iz sela Nart kod Valpova. Pomenuta grupa bezobzirno lovi ribu svim mogućim alatom, ali do dana današnjeg pomenuti nisu kažnjeni za svoj štetočinski rad, nego što više, oni se rugaju profesionalnim ribarima RZ, Petrijevcu, nazivajući ih budalama, što ribu predavaju narodnoj zajednici i rade po planu.

Dana 14. IX. 1948., komisija sastavljena od predstavnika javnog tužništva, upravnog odjela te poduzeća »Šaran« u Osijeku, bacila je natrag u Dravu 307 kg šarana u težini od 15 do 20 dkg, a koju su ribu ulovili članovi RZ Dalj iz razloga, jer pomenuta riba nije ni izdaleka odgovarala propisanoj mjeri. Ovaj slučaj trebao je da služi kao ozbiljna opomena članovima te zadruge, da prekinu takvim radom. No izgleda, da ta opomena nije